GAZETA KRAKOWSKA

Nro 92.

z KRAKOWA dnia 16 LISTOPADA 1828 ROKU w NIEDZIELĘ.

Z Warszawy d. 8 Listopada.

Akt założenia fundamentu na posąg

KOPERNIKA.

W obecności Juliana Ursyna Niemcewicza, Prezesa Towarzystwa; Członków następuiących: Xięcia Adama Czartoryskiego, Dominika Krysińskiego, Stanisława Węgrzeckiego, Józefa Sierakowskiego, Jana Tarnowskiego, Felixa Bentkowskiego, Kazimierza Brodzińskiego, Łukasza Gołębiowskiego, Felixa Jarockiego, Michała Szuberta, Kaietana Kwiatkowskiego, Ignacego Fiiałkowskiego, Tomasza Święckiego, Joachima Lelewela, Abrahama Szterna, Fryderyka Skarbka, Jana Miłe, Mar: Antoniego Pawłowicza, Bantkiego, Karola Skrodzkiego, Adama Kitaiewskiego, Adryana Krzyżanowskiego, i Xiędza Woyciecha Szweykowskiego, spisany został na pargaminie następuiący napis: — " Za panowania Mikołaia I. Cesarza Wszech Rossyy, Króla Polskiego, Mikołaiowi Kopernikowi, ziomkowi swemu, który pierwszy ciał niebieskich ruch prawdziwie oznaczył, a przez to odkrycie na siebie i Polską oyczyznę swoię wiekopomną ściągnął sławę, — wdzięczni Polacy posąg ten ze spiżu, kosztem własnym, wznieśli, — staraniem Towarzystwa Królewskiego Warszawskiego Przyiacioł Nauk, pod prezydencyią Juliana Ursyna Niemcewicza. Pierwszą myśl powziął i nayhoyniey do dzieła tego przyczynił się Stanisław Staszic, poprzedni Prezes Towarzystwa Królewskiego Warszawskiego Przyiacioł Nauk. Posąg ukształcony przez Alberta Thorwaldsen, ulany w Warszawie przez Gregoire. Fundamenta wzniesione dnia 8 Listopada 1828 roku. „

To pismo przez wyżey wyrażonych Członków, i obecnego na tem zgromadzeniu Hrabiego Paca, Senatora Kasztelana, byłego Jenerała, podpisane, umieszczone zostało w słoiu szklannym. A z niem: lista imienna Członków Towarzystwa Królewskiego Warszawskiego Przyiacioł Nauk z roku 1828, rozprawa Śniadeckiego O Koperniku, w ięzyku Polskim, Francuzkim i Angielskim, tudzież następuiące medale i pieniądze: srebrne monety Królów, za których żył Kopernik, iako to: Kazimierza Jagiellończyka, Jana Alberta, Alexandra Zygmunta I; ołowiany wycisk talara Zygmunta I. i Zygmunta Augusta 1533; takoż wycisk poprawionego medalu dla Kopernika, z napisem: Że to Polak, zrodzony w Toruniu; medal Paryzki dla Kopernika, bronzowy i żelazny: medale Małachowskiego, Kościuszki i Poniatowskiego, żelazne lub

bronzowe, sztuk 4ry; medal przez Towarzystwo Przyiacioł Nauk ofiarowany Królowi Saskiemu, srebrny; medal Jerzego IV, Króla Angielskiego, w roku 1823 bronzowy, na pamiątkę, że w tym roku rozprawa o Koperniku po Angielsku drukowana; medal założenia Uniwersytetu, bronzowy; takiż dla Ossolińskiego; żelazne dla Kopczyńskiego i Lindego; dwa medale drogowe, ieden bronzowy, drugi żelazny; medal na śmierć Alexandra I. Cesarza Rossyyskiego i Króla Polskiego, bronzowy. Pieniądze: dwuzłotówka za Stanisława Augusta, dwa franki Napoleona, dwa złote za panowania Alexandra Cesarza i Króla, i z roku ninieyszego dwuzłotówka, złoty, dziesięć groszy, pięć groszy, trzy grosze i grosz ieden. Naczynie szklanne, dobrze obwarowane, umieszczone zostało w kamiennem, zasypane piaskiem, zakitowane, i tak przeniesione na mieysce, w którem pozostać ma w wiekopomne czasy. — Srebrną kielnią zaprawiać maiąc pierwszą cegłę, wyrzekł Prezes Towarzystwa te słowa; — "Oby ton i pomnik przetrwał wszelkie burze następnych wieków, a nawet fizyczne wstrząśnienia świata!„ — Każdy z obecnych Członków i innych przytomnych osòb chętnie się przyłożył do zamurowania tey pamiątki założenia pomnika, sławnemu Astronomowi naszemu poświęconego.

Z Petersburga d. 10 *Października* D. K, (Z Ruskiego Inwalida.)

Dziś rano w obecności NN. Cesarzowych Alexandry Fedorowny i Maryi Fedorowny, oraz J. C. Mości Wielkiego Xięcia Następcy Tronu, tudzież w obecności zgromadzenia Członków Rady Państwa, Ministrów, Senatorów, Jenerałów, znakomitszych Osòb Dworu płci oboiey i Korpusu Dyplomatycznego, odprawione zostały w Soborze Kazańskim dziękczynne Panu Bogu modły za wzięcie ważney twierdzy Tureckiey Warny i za zwycięztwo odniesione w Małey Wołoszczyznie przez Jenerała Porucznika Barona Geismara. Wieczorem miasto wspaniale było oświecone.

Nayważszy Ukaz J. C. M. wydany do Rządzącego Senatu na okręcie Paryż pod Warną, dnia 15 *Września.*

"Ukazem z dnia 21go Września 1801 roku wszystkie miasta i wsie, leżące na przestrzeni granic Imperyum, od morza Czarnego do Baltyckiego, na sto wiorst wewnątrz, uwolnione od naboru rekruckiego z dozwoleniem, zamiast rekrutòw, płacić pieniędzmi; lecz gdy za przyłączeniem Królestwa Polskiego, granice Imperyi przemieniły się, przeto zgodnie z Opiniią J. C. Mości Cesarzewicza: Rozkazuiemy moc pomienionego 1801 roku Ukazem na mieszkańców, znayduiących się na granicy Imperyum z z Królestwem Polskiem, nie rozciągać, ale brać od nich rekruta ludźmi.„

Radca Kollegialny Murawiew Vicegubernator Witebski, został mianowany cywilnym Gubernatorem Mohilewskim, i podwyższonym z tego powodu do rangi Radcy Stanu.

Odebrano tu wiadomość o nagłey śmierci P. Smits, Vicekonsula Rossyyskiego w Karlshammie, w Szwecyi. Śmierć iego sprawiła tam tem żywsze wrażenie, iż razem zakończyło życie trzech mieszkańców tego miasta; wszyscy iedli raki morskie, które sprowadzono okrętem; powszechnie więc sądzą, że musiały bydź gotowane w naczyniach niepobielanych, albo też zaprawione iakąś substancyią truiącą, dla zachowania w czasie transportu. Wszyscy, którzy iedli te

raki, niebezpiecznie chorowali. Zdaniem Rady medyczney Petersburgskiey, raki morskie są wprawdzie pokarmem niestrawnym, nigdy iednak niebezpiecznym, a zatem śmierć, która nastąpiła po ich użyciu, musiała pochodzić z iakieyś inney ieszcze okoliczności; taż Rada utrzymuie, że w ogólności raki morskie są pokarmem niezdrowym, i że gotowane, mogą niekiedy szkodliwe, dla iedzących, sprawić skutki.

— Dnia 17. —

(Z Dziennika Petersburgskiego.)

Dnia 22 Września N. Cesarz Jegomość raczył potwierdzić postanowienie Komitetu Ministrów, na mocy którego twierdza Anapa, ma bydź uważaną na równi z rynkiem zamiennym Bugazkim a towary przywożone z Anapy, ze świadectwami od Zwierzchności mieyscowey, iż pochodzą z tego kraiu, mogą bydź wprowadzane do Rossyi wolno i bez opłaty. Co się tycze wywozu towarów do Anapy, dozwolono w miesiącu Lipcu r. b.; na przełożenie Ministra Skarbu, wysyłać bez opłaty z Bugazu do Anapy, aż do ukończenia teraźnieyszey woyny, wszystkie towary, których wywóz z Rossyi nie iest zakazany, tak dla woyska, iako i górali, stosuiąc się do prawideł, przepisanych dla handlu iednego portu Rossyyskiego z drugim.

Gazeta Handlowa ogłosiła dwie tabelle celnieyszych artykułów przywozowych i wywozowych, wedle wiadomości dochodzących do dnia 1go Września z rozmaitych portów Rossyyskich. Umieszczamy tu z nich wyciąg następny:

Wprowadzono: 1,708,689 pudów soli, 710,281 pudów cukru kandysbrotu; 266,880 pudów drzewa farbierskiego, 220,775, pudów bawełny przędzoney; 147,245 pudów oliwy; 141,137 pudów ołowiu; 98,180 pudów kawy i tam daley.

Wywieziono: za 5,794,522 R. drzewa; 3,121,838 pudów łoiu; 2,121,326 pudów lnu; 2,170,538 pudów konopi, 859,610 pudów żelaza w sztabach; 88,270 pudów miedzi; 1,237,912 czetwierti wszelkiego zboża, 371,507 pudów potażu; 289,716 pudów oleiu lnianego i konopnego; 182,373 pudów skór wyprawnych i surowych i tam daley.

Donoszą z Bielewa pod dniem 22 Września: — "Mieliśmy dziś o godzinie w pół do siódmey z południa, gwałtowną burzę z gradem; chociaż ta trwała tylko kwadrans, zrządziła iednak wielkie szkody; kopuły z pięciu Kościołów zostały zerwane, krzyże na niektórych pogięte; wiele domów, pokrytych blachą żelazną, zostało bez dachów; staynie i szopy są poobalane, a okna we wszystkich prawie domach powybiiane; 360 arkuszy blachy żelazney zerwała burza z dachu kantoru pocztowego, i rozproszyła po ulicach.„

Z Odessy d. 29 Września D. K.

(Z Dziennika Petersburgskiego.)

Listy z Mikołaiewa pod nayświeższą datą, donoszą, że zdrowie Viceadmirała Xięcia Menżykowa iest w bardzo dobrym stanie, i że rana iego się goi.

Statek parowy marynarki Cesarskiey płynący z Warny, wyruszył dnia 25 b. m. wieczorem do Mikołaiewa.

Donieśliśmy o założeniu szpitala dla chorych i ranionych z woyska znayduiącego się w Turcyi. Pośpiech, z iakim ten zakład został uorganizowany i opatrzony we wszystko, co tylko iest potrzebnem do opatrywania ranionych i dawania pomocy chorym, iest widocznym dowodem, że mieszkańcy Odessy znaią w całem znaczeniu wdzięczność, iakąśmy winni walecznym naszym żołnierzom. Liczba darów dobrowolnych od osób

wszelkiego stanu, i mnóstwo hoynych ofiar, świadczy lepiey, aniżelibyśmy wyrazić mogli, o skwapliwości, z iaką wszyscy mieszkańcy staraią się odpowiedzieć oczekiwaniu Jego Cesarskiey Mości.

— *Z Achalcyka.* —

Po chlubnem zdobyciu twierdzy Achalcyk, wydał dowódca woyska, Jenerał Adjutant Hrabia Paszkiewicz Erywański, następuiący rozkaz dzienny:

" Mężni woiownicy! Pod Kars i Achałkalaki niezwiędłe zdobyliście sobie wawrzyny; teraz nową okryliście się sławą.

" Postępuiąc na przód od Achałkalaki, widzieliście przed sobą drogę pełną trudów; strome skały; żadnego przystępnego gościńca. Lecz tam gdzie z trudnością przedzierał się zwrotny ieździec, wy, własnemi rękoma, przenieśliście wszystkie ciężary, prześliście działa oblężnicze, i stanęliście pod Achalcyk, oznaczaiąc ślady wasze wytrwałością, trudami i zapałem. Nie wahałem się uderzyć z wami na przeciwnika; a oczekiwania moie zostały spełnione. Niszcząc dnia 5 szeregi nieprzyiaciela, wyrwaliście z rąk iego korzystne stanowisko i przysposobiliście się do obsaczenia twierdzy.

" Dnia 9go ponieśliście oręż w obóz nieprzyiacielski, w którego obronie stanęło 30,000 odważnych woiowników. Wy iednak, w pięćkroć mnieyszey liczbie, nie lękaliście się stanąć przed niemi; walczyliście przez czternaście godzin bez przerwy, z rozpaczaiącym przeciwnikiem; szliście, wśród takich przeszkód, z odwagą bohaterską, która pomieszała szyki nieprzyiaciela, przypuszczać szturm do iego obozu; i zatknęliście sztandar zwycięztwa wśród iego okopów. Do was, dzielni towarzysze broni, należą wspaniałe znaki zwycięztwa dnia tego: 10 dział, 12 chorągwi, 4 warowne obozy nieprzyiacielskie, wszystkie zapasy. Miecz wasz błyszczący położył 4000 Turków na polu bitwy.

" Cztery tylko dni niezmordowaney pracy, pod gwałtownym ogniem nieprzyiaciela, potrzebowaliście do ukończenia prac oblężniczych, wśród odpierania wycieczek, i na końcu 15go wesoło pospieszyliście do szturmu. I Achalcyk, tak długo miany za niezdobyty, okrzyczany z okrutney namiętności mieszkańców do walki, broniony od 10,000 ludzi, uległ po 13 godzinach szturmu, pod orężem waszym, waleczni! nayzacięższy opór i rozpaczaiąca zaciętość obrońców, którzy się śmierci poświęcili, ustąpiły bohaterskiey waszey odwadze! Każdy krok kosztował krwi strumienie, lecz każdy krok był oznaczony waszą pomyślnością i zniszczeniem nieprzyiacioł. W dniu tym, uzyskaliście piersiami waszemi, 52 chorągwi, 5 buńczuków i 66 dział; a przeszło 5,000 nieprzyiacioł legło pod waszym orężem.

" Z nayżywszem uczuciem wdzięczności, dziękuię wam, waleczni towarzysze broni! W ciągu 22ch lat woyskowego zawodu mego, widziałem wiele walecznych hufców; lecz nie widziałem nigdy mężnieyszych w boiu, wytrwalszych w znoszeniu trudów. Jestem szczęśliwy, iż o świetnych czynach waszych będę mógł oświadczyć przed Cesarzem, przed sprawiedliwym i wspaniałomyślnym; o czynach których naypóźnieysze wieki nie przepomną. Cześć i sława wam, zwycięzcy!„

Z Paryża d. 30 Października.

N. Król Jmość Ministra stanu i Posła swoiego w Szwaycaryi, P. Rayneval, który podczas niebytności Hr. Laferronays zawiadywał wydziałem spraw zagranicznych, wyniósł do godności Hrabiego.

Sławny Prawnik P. Pardessus miał zaszczyt złożyć J. K. M. na osobnem posłuchaniu pierwszy tom sporządzonego przez niego zbioru ustaw morskich przed wiekiem 18tym.

Monitor donosi, że poróżnienia między Francyią i Brazyliią zaszłe zagodzone zostały. Prawa woiuiących i neutralnych Mocarstw zostały w dodatku do traktatu roku 1826 oznaczone i wynagrodzenie za zabrane na rzece Plata i skonfiskowane okręty Francuzkie przyznane.

Podług naynowszych listów z Morei, wyraża Dziennik Kuryer Francuzki, zdaie się, iż pobyt tam woyska naszego będzie dłuższy, niżeli dotąd sądzono. Zdaie się, że Francyia trzymać póty będzie osadzoną Moreię póki nie nastąpi pokóy między Rossyią i Portą i ostatnia nie przyymie traktatu Londyńskiego. Zamiar Francyi, oswobodzenia Grecyi z pod jarzma Tureckiego, musi bydź osiągniony, i w ten czas dopiero, gdy woyska nasze obeymą twierdze, będzie regularna woyskowa siła Grecyi urządzona i w broń przywiezioną przez naszę wyprawę opatrzona.

" Francyia (wyraża Dziennik *le Messager*) rządzi się własną polityką i nie słucha żadnych innych podań iak własnego honoru i dobra. Nie weszła z nikiem w obowiązki lub tayne umowy; stosunki iey są iawne. Angliia i Rossyia są iey sprzymierzeńcami; ale polityka Gabinetu naszego nie iest ani Rossyyską, ani Angielską; zasadza się iedynie na utrzymaniu pokoiu w Europie, i używa wszystkiego dla dopięcia tego celu, nie dla tego, aby była głuchą na urazę i oboiętną w sprawie szlachetney, ale w przekonaniu, że dobro nasze, handel morski i wewnętrzny przemysł zależą od powszechnego pokoiu. Przeniknieni polityczną naszą godnością, nie potrzebuiemy dla wzniesienia naszey potęgi, sądzić z pogardą o Gabinetach Europeyskich. "

Lekarze PP. Chervin (utrzymuiący, że żółta gorączka nie iest zaraźliwą), Brousseau i Louis wysłanemi przez rząd zostali do Gibraltaru, dla uważania panuiącey tam choroby.

Wczoray z telegraficznego doniesienia oznaymione zostało wzięcie Warny przez woyska Rossyyskie.

Listy z Tulonu pod dniem 24 b. m. donoszą: że bardzo czuć się daie nadany sile morskiey ruch tak w porcie, iako i innych zakładach. Arsenał Tuloński nayważnieyszy we Francyi, iest teraz średnim punktem wypraw do Morei i Algieru. Naprawiane są nadwerężone okręty i budowane nowe.

— Dnia 31 —

Podług zapewnienia Gazety Francyi w dniu S. Karola mniey w tym roku rozdanych będzie łask, niż w przeszłym.

Nadeszłe tu z Berlina doniesienie o wzięciu Warny, potwierdziło wczoray przybyłe pismo od naszego Posła Xcia Mortemart. Dziennik *le Messager* wyraża z tego powodu:

" Przy rozpoczęciu przyszłey kampanii Sułtan znaydzie się daleko w przykrzeyszem położeniu, niż w Marcu roku zeszłego. Rossyianie przy posiadaniu Warny będą mieli czas usposobić się przez zimę we wszystkie woienne potrzeby. Całe morze Czarne iest dla nich otwarte i mogą z Warny przeciw zatoce Burgas działać i wysełać podjazdy aż pod zamki Dardanelskie. Cóż Sułtan wystawić może przeciw tak nadzwyczayney sile? Skarb iest próżny, a podatki dla niezliczonych przeszkód nie wchodzą regularnie. Żywność iest rzadka i droga, nie wystarcza dla stolicy, twierdz i woyska. Lud nie iest już tyle zapalony, iak był przy wyruszeniu chorągwi Proroka. Nastąpić także może powstanie chrześciiańskich ludów, które dotąd dla tego tylko zachowały się spokoynie, że plac

boiu był oddalony. Co zamyślaią czynić uzbroieni Serwiianie ieszcze wiedzieć niemożna. Jeżeli Rossyianie trzymać się będą nadbrzeżów, ochronią Turcyią od wewnętrzney woyny. Zmyślone tylko zwycięztwa uzyskały Sułtanowi kilkanaście korpusów woyska; ale wzięcie Warny zerwie zasłonę i ośmieli mieszkańców stolicy. Walka przeciw Grekom i Rossyianom okazuie słabość Turków tak w woynie zaczepney iak odporney, i skoro Bałkan opanowany zostanie, zakończą się może zwycięzstwa Turków.,,

Trzy kompanie stoiącego w Metz 3go inżynierów pułku, odebrały rozkaz udania się do Morei.

Na podróż Krbla do wschodnich departamentów wybite bydź maią 4 medale.

Listy z Lionu pod dniem 25 b. m. donoszą, iż teraz zachodzi większe pytanie o iedwabne towary, niż dawniey.

Z *Włoch d.* 28 *Października.*

Poseł Angielski przy Dworze Toskańskim, Lord Burgersh, dał niedawno świetny bal, który trwał od godziny 10 w wieczór aż do 4 nazaiutrz zrana. JJ. Królewskie Wysokości Wielki Xżę i Xżę Jan Saski ziechali do Florencyi z pałacu Poggia, gdzie teraz Dwór bawi, dla znaydowania się na tym balu.

Zatargi między Neapolem i Trypolis zdaią się nabierać znaczenia. W Neapolu czynione są wielkie uzbraiania i zaciągana iest pożyczka.

Z Madrytu d. 16 *Października.*

Rząd wydał rozkaz, aby wszyscy Hiszpanie, którzy dobrowolnie opuścili oyczyznę, w przeciągu 4 miesięcy powrócili. Ci, którzyby za granicą pozostali, mogą iednak z dóbr swoich pobierać dożywotnią pensyią.

Dowodca woiennego brygu Jacinta doniósł rządowi pod dniem 9 b. m. z Alfaques, że dwa statki wyszłe z Barcelony, które 345 więźniów stanu zawieść miały na Taryffę, a ztamtąd mieli bydź do Ceuty przewiezionemi, zniknęły podczas okropney burzy.

— Dnia 21. —

Osoba, która wysłana bydź miała z ważnemi zleceniami od rządu Francuzkiego, przybyła tu w tych dniach.

Uwięzienie niedawno Hr. Villamor zrobiło tu nieiakie wrażenie, ponieważ był bardzo dobrze u Dworu położony.

W tych dniach przybyli tu Intendent i kilkunastu officerow głównego sztabu stoiącey w Kadyxie dywizyi Francuzkiey. Pierwsza kolomna tego woyska w powrocie do Francyi nocowała onegday w Ocana i omiiaiąc Madryt udała się nazaiutrz rano w dalszą drogę.

W Gibraltarze pada czasami deszcz; lecz ta zmiana powietrza, zamiast uśmierzania choroby zdaie się ią zwiększać. Do 11 b. m. leżało tam 2386 chorych, pomiędzy którem 707 woyskowych, a umarło 449, pomiędzy któremi 135 woyskowych. Leczenie oliwą coraz bardziey nabiera wziętości. W iednym domu z leżących na żółciową gorączkę 10 osób uleczonych bydź miałe 8 przez używanie oliwy, chłodnych napoiów, smarowanie spirytusami i w niektórych przypadkach użyciem piiawek. Mówią, że Doktór Bobadilla, osiadły w Gibraltarze iako lekarz i aptekarz, pisał do Lekarza, szpitalowego, Doktora Henne, o oddanie mu 50 chorych, których chce swoim sposobem leczyć. Lecz niewiadomo iak to lekarz Angielski przyiął.

Z Lizbony d. 12 *Października.*

Gazeta Dworska z dnia 4 b. m. zawiera zakaz przypuszczania do portów naszych

okrętów z Gibraltaru, Algesiras, Taryffy i St. Roque z powodu żółtey gorączki. Taż Gazeta z dnia 8 donosi, że fregata Dianna o 50, Korweta Sybilla o 25 działach i 4 inne okręty odpłynęły z 450 ludźmi lądowego woyska do Madeiry i Terceiry, dla podbicia ostatniey wyspy.

Wszystkie twierdze nad Tagiem usposobiane są do obrony i równie iak brzegi mocno osadzone.

Rząd posłał Ajentowi policyi w Belem rozkaz, iżby w przypadku nadeyścia pocztowego Angielskiego statku nie przypuszczał do niego nikogo i nawet Vicekonsula Angielskiego. W drugim rozkazie miano mu zalecić zabranie z takowego statku wszystkich papierów.

Osoby w pobliskości pałacu mieszkaiące, zapewniaią, że Don Miguel przeciw swoiemu zwyczaiowi w ostatnich 6 dniach wcale z pałacu nie wyszedł.

Dziś w rocznicę urodzin Don Pedro kazała policyia w wieczór zamknąć teatr *Rua dos Condes*, w którym zwykle ta rocznica obchodzona była.

— Dnia 19. —

Nuncyusz Papiezki i Poseł Hiszpański Campuzano podwaiaią swoią czynność w porozumieniu się z Don Miguel i iego matką. Słychać, iż pierwszy zdaie się skłaniać do zalecanego mu ze wszystkich stron związku z Donna Maryią. Przewiiaią się ustawicznie gońcy między tuteyszą stolicą i Madrytem.

Gazeta Dworska donosi pod dniem 11 Września z Madeiry, iż panuie tam naywiększa spokoyność. Taż Gazeta z dnia 14 zawiera nakaz Don Miguela przeprowadzenia więźniów w zamku San Felipe (przy Setnval) do wieży Ontao, z dnia zaś 16 wyrok w 52 artykułach o urządzeniu korpusu Królewskich ochotników.

W Limoeiro jęczy 2381, a w Peniche 1596 więźniów. Niedawno 80letnia matka Deputowanego do Stanów Mousendo de Silveira, który z kraiu uszedł, została do więzienia wtrącona. Młody Anglik, uwięziony przed nieiakim czasem w Porto, mimo przełożeń Konsula Angielskiego dotąd w więzieniu siedzi.

Dnia 13 b. m. przyprowadzono do tuteyszego więzienia 156 właścicielów z Algarbii, którzy nie byli w stanie zapłacić podatków. Nazaiutrz przyprowadzono tamże 58 osób z Bemfica, ponieważ wzbraniały się dać dobrowolnych składek.

Zakonnicy S. Ducha otrzymali na rok wyłączny przywiley na drukarnią i Xięgarnią.

Redaktor dziennika: "Naganiacz nadużyciów„ odźwierny Izby deputowanych i 8 innych politycznych ofiar, zostały na zawsze na wygnanie do Angola skazane.

Mówią także z pewnością, iż w wieży Bugio i zamku Juliao stracono kilkanaście osób.

Z Londynu d. 28 Października.

Wczoray były u Króla w Windsor pokoie. Xiążę Esterhazy, Poseł Austryiacki miał posłuchanie. Potem stawiony był przed J. K. Mcią przez Hr. Aberdeen Brazyliyski Minister Vicehrabia Itabajana, który miał zaszczyt złożyć J. K. Mci znaki orderu, który iego Monarcha przy wstąpieniu na tron Brazyliyski utworzył. Nakoniec odbyła się u J. K. Mci tayna rada, na którey Parlament od 30 b. m. do 18 Grudnia odroczony został.

Onegday rano młoda Królowa Portugalska przeniosła się z Hotelu Grilon do Laleham. Towarzyszyli iey Margr. Palmella, Vicehrabia Itabaiana i kilkunastu znakomitych Portugalczyków i Brazyliianów. Słychać, iż odwiedzić wkrótce ma Króla naszego.

Podług doniesień z Terceiry pod dniem 13 b. m. Brazyliyska fregata Izabella przywiozła tam wiele broni i ammunicyi i krążyła na wysokości tey wyspy. Mieszkańcy postanowili bronić się przeciw eskadrze Don Miguela, która była co chwila oczekiwana.

Kilkanaście przybyłych niedawno do Anglii officerów z Egiptu zebrali się dnia 25 b. m. w wydziale osadniczym.

Dnia 26 w wieczór nadeszły tu pisma od Lorda Heytesbury z Odessy do 10 b. m. które iednak podług Gazety Kuryer nie zawieraią nic więcey, iak tylko doniesienia z Warny do 1go b. m. Dziś atoli przez statek parowy nadeszła z Hamburga wiadomość o wzięciu tey twierdzy przez Rossyianów, czemu Kuryer ieszcze wierzyć nie chce.

Na przybyłym do Falmutu z Lizbony pocztowym statku Magnet, przybyło do Anglii kilkunastu Portugalczyków, a między niemi Margrabina Loule, matka Margrabi tegoż nazwiska, który się zaślubił z Infantką Portugalską.

Podług prywatnych doniesień z Rio-Janeiro zdarzenia w Portugalii skłonić miały Cesarza Brazylii do zawarcia pokoiu z Buenos-Ayres, ażeby mógł całą swoią uwagę zwrócić na Portugaliią. Niema bydź wcale skłonnym do wniyścia w ugodę z Don Miguelem, lub odstąpienia cokolwiek z praw swey córki, i w własnoręcznym liście do Margr. Barbacena pod dniem 26tym Sierpnia miał wyrazić: że wiadome mu są dokładnie zaszłe do 8go Lipca w Portugalii zdarzenia, równie iak uczucia Anglii; lecz dodaie daley: nigdy nie wniydę z bratem moim w układy, i iedynie dla poparcia lepiey praw mey nayukochańszey córki zawarłem pokóy z Buenos-Ayres z niektóremi ofiarami. „ Skoro te uczucia Don Pedro będą w Portugalii wiadome, pomnoży się bezwątpienia wychód z Portugalii i wkrótce zbierze się znaczny korpus zdatnych do boiu Portugalczyków. — Pismo znayduiące się teraz pod prassą, wystawia postępowanie liberalistów Portugalskich, a mianowicie nieszczęśliwey wyprawy z Porto. Wiele osób, ma bydź w tem piśmie źle wystawionych, a naybardziey te, które miały zlecenie zaciągnienia w Anglii na tę wyprawę pieniędzy.

Mimo dowozu z zagranicy pszenicy kwarter płacono iednak na ostatnim targu (dnia 27 b. m.) o 3 do 4 szylingów drożey niż dawniey, a mówią, że ieszcze droższą będzie. Gazeta *Times* wyraża: " teraźnieyszy stan targów zbożowych dowodzi iak niedorzeczny iest bil zbożowy względem wniesionego przez P. Canning. Dochód rządowy pomnieyszył się, a lud ucisniony iest drogą ceną zboża. „

Do Liwerpoolu powrócił okręt z całym ładunkiem żelaza z Filadelfii, ponieważ gdy przybył zaprowadzona iuż tam była nowa taryffa Ziednoczonych Stanów, wedle którey większa była opłata od żelaza, niżeli one wartało. Na brzegach Nowegojorku i innych leżą wory bawełny Angielskiey na sprzedaż dla chcących cło opłacić.

Z Nowegojorku piszą, że na wiadomość o nieurodzaiu w Anglii zdrożała na Amerykańskich targach mąka. W Północnoamerykańskich naszych prowincyiach żalą się także na nieurodzay.

Komodor Porter, północney Ameryki officer, podziękował w Verakruz za Mexykańską służbę, ponieważ z niepłatnemi maytkami nie może nic zrobić. Wielu officerów poszło za iego przykładem.

Zbuntowani w Rio-Janeiro Irlandczykowie zostali na przełożenie naszego Admirała Otway kosztem rządu Brazyliyskiego do Kanady odesłanemi. Rzeczony Admirał i wielu Angielskich i Francuzkich oficerów otrzymali ordery od Cesarza Brazylii.

DODATEK
DO Nro 92.
GAZETY KRAKOWSKIEY

z KRAKOWA dnia 16 LISTOPADA 1828 ROKU w NIEDZIELĘ.

OBSERWACYIE METEOROLOGICZNE.

Barometr dla lepszego porownania zredukowany na 0° Reaumira.

Dzień godzina		Barometr z reduk: na 0° R.		Therm: czyli stopnie zimna i ciepła	Higrometr	Wiatr	Stan Atmosf:	UWAGI.
Listop:		cali	lin:	stopnie	stop:			
god:	7	27	4, 645	+ 0. 9	95	Połud: Ws. słaby	Pochmurno	
	12	„	4, 378	+ 4. 9	86	Połn: Ws. słaby	Chmury	
11.	3	„	4, 135	+ 5. 0	88	„ „	Pogoda z chmur:	
	9	„	4, 134	+ 2. 7	94	żaden	Pochmurno	Deszcz.
	7	27	3, 703	+ 1. 5	95	Zachodni słaby	Pochmurno	Mgła.
12.	12	„	3, 591	+ 7. 0	90	Półn: Za. słaby	Pogoda	
	3	„	3, 424	+ 8. 4	87	„ „	„ „	
	9	„	3, 867	+ 1. 9	95	żaden	„ „	Mgła.
	7	27	3, 991	+ 0. 1	95	żaden	Mgła	
13.	12	„	4, 065	+ 4. 8	92	„ „	Pochmurno	Mgła.
	3	„	4, 211	+ 4. 7	94	„ „	Mgła	Deszcz.
	9	„	4, 484	+ 5. 0	95	Połn: Za. słaby	Pochmurno	Mgła.
	7	27	5, 033	+ 2. 6	95	Połud: Za. słaby	Mgła	
14.	12	„	5, 232	+ 6. 4	93	„ „	„ „	
	3	„	5, 389	+ 6. 2	94	„ „	„ „	
	2	„	5, 915	+ 5. 3	95	Wschodni słaby	Pochmurno	

J. K. *Steczkowski*, A. O. A.

Z Londynu d. 31 *Października.*

Wczoray ogłoszone zostało odroczenie Parlamentu do 18 Grudnia r. b.

Onegday Poseł Francuzki miał naradę z Hr. Aberdeen. W nocy dnia 29 posłano pisma do P. Stratfor-Canning, do P. Adam w Korfu i do naszego Admirała na morzu Srodziemnem.

Dnia 26go Królowa Portugalska przejeżdżała się z swoim orszakiem po Regent-sparku, oglądała Dioramę, Kolosseum (widok Londynu) i nakoniec udała się do ogrodu zoologicznego towarzystwa.

Z Gibraltaru donoszą pod dniem 14 Października, iż żółta goryczka ciągle się roz-

szerza. Doszła iuż do szczytu Europeyskiego i do szałaszów za bramą lądową. Wielu officerów choruie, a umarło 3 lekarzów, ieden Anglik, ieden Izraelita i ieden Hiszpan.

W tych dniach rozeszła się tu bardzo niepewna wieść o nowey rewolucyi w Portugalii. Listy z Porto donoszą pod dniem 16 b. m. iż co chwila oczekiwane iest powstanie konstytucyionistów w Tras-os-Montes. Na drodze z Braganca pokazać się miało 2000 ludzi zbroynych; w Sutmaraens i Viana utworzyć się także miały konstytucyyne kupy, które chcą się spotkać z regularnem woyskiem.

Rozchodzi się także wieść, że Don Pedro dowiedziawszy się o przybyciu swey córki do Anglii i o teraźnieyszym stanie Portugalii, postanowił sam przybydź do Europy, zwłaszcza, iż nieprzyiacielskie kroki z Buenos-Ayres ustały. Gazeta Kuryer udzielaiąc tę wieść dodaie: ani iey zatwierdzamy, ani zaprzeczamy.

Dla kollegium tuteyszego nadeszło dotąd 116,449½ fs. pomiędzy któremi 51,649½ w darze.

Odkryto tu znowu obszerną fabrykę fałszywych wexlów, co uczyniło wielkie wrażenie na sprzedaiących wexle.

Na wyspie Madeirze panuie ciągle zaburzenie; w głębi wyspy często znaleść można zamordowanego konstytucyionistę, i do 600 nayznakomitszych kupców Portugalskich znayduie się w więzieniach lub na okrętach trzymanych, z któremi nayokrutniey się obchodzą. Nawet na flocie Don Miguela zachodzi nieukontentowanie z powodu nie wypłacania żołdu i braku żywności, gdyż mieszkańcy niechcą nic dostawiać.

Bryg Mexykański, Jenerał Figueroa, został w drodze do Limy z ładunkiem w wartości 100,000 piastrów przez korsarza Hiszpańskiego zabrany.

Gazeta *Times* wyraża z powodu wzięcia Warny; "Jest to, iak sądziemy, pierwszy raz, że Warna skutecznie przez Rossyianów obleżoną była. Sylistrya i Giurgewo, które się ieszcze trzymaią, były iuż nieraz w dawnieyszych woynach zdobyte. Opanowanie ważnych tych przepraw przez Dunay będzie zapewne teraz dzielnie popierane, i Rossyia ieśli daley chce prowadzić woynę, usposobi się pewnie do otworzenia drugiey kampanii na takich samych poruszeniach, z iakiemi teraz poszczycić się może."

Dnia 26go b. m. dobrze ubrany człónek przybył do sklepu rafinera złota w ulicy Long Acre i żądał do kupienia kilka gran złota. Gdy czeladnik zatrudniał się odważeniem żądaney ilości, zaprysnął mu rzekomy kupiec z sikawki trwarz serwaserem, porwał stoiącą na kassie puszkę z 140 uncyiami czystego złota i uszedł. Teraz zachodzi niestety obawa, że młodzieniec z serwaseru wzrok utraci.

Z Sztokolmu d. 27 Października.

N. Król Jmość rozkazał Radcy stanu, Baronowi Nordin, odbywać na czas obowiązki Wielkorządcy stolicy tuteyszcy.

W tych dniach Kantor stanu złożył Kantorowi do umorzenia długów państwa 600,000 talarów, iako przewyżkę z przychodów nad wydatki w roku 1826.

Mówią, iż w przeszłym ieszcze miesiącu posłał rząd rozkaz Admirałowi Nordenskiöld, aby powrócił z swoią eskadrą z morza Srodziemnego do kraiu. Dołożyć miano w tym rozkazie, że ieśliby eskadra dla póżney pory roku zawinąć niemogła do Karlskrony, zarzuciła kotwice w Gotenburgu.

Od brzegów Menu d. 4 Listopada.

Seym Wielkiego Xięztwa Hesko-Darmstadskiego, który wedle przepisów konstytu

oyi przypada w roku przyszłym, zwołany zostanie zaraz na początku rzeczonego roku. Mieszkańcy tego kraiu pochlebiaią sobie, iż podatki znacznie zmnieyszone zostaną, ponieważ powiększył się dochód z opłat celnych.

J. Królewicowska Mość Następca tronu Bawarskiego rozpocznie w tem półroczu nauki swoie w Uniwersytecie Minchenskim.

Dnia 28 Października odwiedził N. Król Jmość Bawarski Instytut edukacyyny P. Desjardins w Minchen, w którym iak wiadomo biorą także nauki młodzi Grecy. J. K. M. przybył niespodziewanie, wszedł do sali naukowey i usiadł, dla przekonania się o zatrudnieniu uczniów. Pytał się o ich nazwiska, &c. Potem obeyrzał, salę sypialne i całe urządzenie. — W izbie, w którey młodzieńcy Greccy właśnie słuchali nauki Kapłana Greckiego, rozkazał im tłumaczyć z ięzyka Greckiego na Niemiecki i nawzaiem, i był kontent z zręczności, iaki ci pełni nadziei chłopcy okazali. J. K. M. opuścił Instytut przy kilkokrotnem oświadczeniu swoiego ukontentowania.

Xżę Lukki przybył dnia 2 Listopada do Frankfortu i wysiadł do gościnni pod Cesarzem Rzymskim.

Xżę Leopold Sasko-Koburgski w podróży swey do Włoch, gdzie iak dodaią zimę chce przepędzić, przybył do Minchen, iadł u Króla obiad; był w teatrze, odbył z J. K. Mością polowanie, a dnia 1go Listopada udał się w dalszą podróż.

Handel i żegluga na Renie ożywiły się znacznie w przeszłym miesiącu.

Radca stanu i sprawuiący w Szwaycaryi interessa N. Cesarza Jmci Rossyi, P. Severin, który towarzyszył J. C. Wysokości Wielkiey Xiężnie Helenie w podróży przez Szwaycaryią, powrócił do Berna, a Wielka Xiężna udała się do kraiów Włoskich.

Od granic Tureckich d. 25 Października.

Z Stambułu piszą pod dniem 11 Października, że do tey chwili nie była tam spokoyność przerwana, chociaż chleb za 4 pary, od 120 dram na 80 zmnieyszony został i do tego bardzo iest szpetny. Jeżeli z Egiptu nie nadeydzie zboże, tedy zabraknie chleba. Rząd naiął przeto znaczną liczbę obcych statków, dla przywiezienia z Egiptu zboża.

Z Alexandryi donoszą pod dniem 29tym Sierpnia, że Vicekról ciągle tam bawi, i iak zapewniaią nie opuści tego miasta przed powrotem syna swoiego, którego niecierpliwie oczekuie.

Pszczoła Grecka zawiera z Eginy pod dniem 22 Września: Od 3ch dni rozchodzi się tu wieść, że bryg Francuzki Philomele przywiózł do Poros wiadomość, iż Sułtan ciągle wzbrania się przystąpić do traktatu Londyńskiego.

Waleczny Kapitan Hadschi Christo Bulgari, który od r. 1825 zostawał w niewoli u Ibrahima Baszy, iest uwolniony i odbywa kwarantannę.

Rossyyski Konsul, Hr. Bulgari, przybył na Rossyyskim liniiowym okręcie Ezechiel dnia 19 Września do Poros.

Pułkownik Pisa, rodem Włoch, który oddawna odznacza się przychylnością do sprawy Greków, mianowany został Politarchem w Nauplii.

Teraźnieysza Grecyia dzieli się na trzy kraie: Ląd stały, półwysep czyli Moreę i wyspy czyli Archipelag. Ląd stały podzielony iest na 29 obwodów. Kraie, które na stałym lądzie broń przeciw Turkom podniosły, maią 600,000 ludności i 40,000 woyska. Płody tey części Grecyi są: bawełna, iedwab, wełna, zboże, oliwa, skóry i rozmaite inne artykuły żywności. Dochody całey Grecyi na stałym lądzie nie przenoszą

500,900 talarów Hiszpańskich. Tessalia liczy 80,000 mieszkańców, pomiędzy któremi 35,000 Turków. W całey Europie nie ma nad kray ten urodzaynieyszey, a w całey Grecyi przemyślnieyszey prowincyi. Morea dzieli się na 27 obwodów, ma 700,000 ludzi, z których 70,000 pod bronią; wydaie oprócz powyższych artykułów wyborne wina, figi, pomarańcze, cytryny i migdały, a dochody tey części Grecyi wynoszą 1,000,000 talarów Hiszpańskich. Archipelag dzieli się na Cyklady i Sporady, a wszystkie wyspy razem, maią przeszło 300,000 mieszkańców i wraz z maytkami 80,000 woyska. Dochody tey części Grecyi wynoszą 200,900 kolonad. Archipelag posiada blisko 2500 statków, z których trzecia część o 3ch masztach. Dług narodowy Grecyi wynosi 5,000,000 kolonad, a świadomi rzeczy utrzymuią, że wczasie pokoiu, same drzewa oliwne mogłyby przynieść 50,000,000.

Pewny Anglik, świadek obecnych wypadków woiennych, opowiadał, że ubior woyska Tureckiego bardzo iest dogodny w czasie woyny, a nawet powabny; maią oni szerokie pantalony, krótką kamizelkę i kurtkę, wszystko innego koloru. Broń ich piechoty składa się z długiego noża, pary pistoletów, karabina i zakrzywioney szabli. Jazda nie ma pięknych koni, ale wszystkie są szybkie i dobrze uieżdzone. Artylleryią ich ciągną woły, ale ma ona wprawnych officerów; wszelako kaliber dział Tureckich nie wyrównywa Europeyskim.

TEATR NARODOWY.

Dziś w Niedzielę, to iest dnia 16go b. m., łącznie z JPP. Skibińskiemi, daną będzie nowa Opera w 2ch aktach, z muzyką Rossiniego, pod tytułem: *Turek we Włoszech*. Opera ta zalecaiąca się wyborną muzyką i iedna z celnieyszych dzieł Rossiniego.

W następuiący zaś Wtorek, to iest dnia 18 b. m., na żądanie Publiczności JPP. *Springer* dadzą widowisko Baletnicze z Scenicznem połączone w następuiącym składzie:

1. Pas de deux Krakowskie, tańczone przez JPP. *Springer*.
2. Michał i Krysia, Komedya w 1 akcie.
3. Pas de deux Kozackie w Tatarskich kostumach.
4. Powrót Stanisława Żołnierza, Komedya w 1 akcie.
5. Oberon, Król Elfow albo Róg zaczarowany, komiczny Balet w 1 akcie.

DONIESIENIA.

W dniu 18 Listopada r. b. o godzinie 9tey zrana, w Krakowie w gmachu Sukiennic, odbędzie się w drodze Exekucyi Sądowey Licytacyia zatradowanych ruchomości, iako to: mebli różnych, landszaftów, xiążek i innych sprzętów domowych. — *Item* w tymże mieyscu o godzinie 11tey nastąpi sprzedaż czterech garniturów serwet z obrusami nowych nieużywanych, zegaru, tudzież kocza parokonnego lekkiego z dwoma walizami i opponą z płótna pokrywaiącą rzeczony kocz; chęć licytowania maiących zaprasza się z gotowemi pieniądzmi. — W Krakowie dnia 11 Listopada 1828 r. H. *Salomoński*, Kom: Sąd.

W skutek Reskryptu Trybunału W. M. K. do Nru 4041 powtórnie Licytacyia publiczna na Targowisku końskim pary koni karycianych maści gniadey, dnia 18 Listopada r. b. o godzinie 11 zrana odbywać się będzie; chęć maiących kupna zaprasza się.
W Krakowie dnia 13 Listopada 1828 r. Ig. *Ostaszewski*, Not: Publ.

Oberża pod Białą Różą na Stradomiu

zupełnie nowo urządzona, poleca się przeieżdzaiącym i zaprasza Łaskawą Publiczność od dnia 1go Listopada r. b. codziennie na śniadania, obiady i kolacyie; które iak naysmaczniey na sposób Francuzki i Polski sporządzone, przy wyborze wszelkiego rodzaiu napoiów w iak naylepszym gatunku i usłudze zwinney za mierną cenę podług kosztu dostarczane będą. Nadto ieżeliby sobie kto życzył obiad na więcey osób, takowy raczy dniem wprzód zamówić, a pewnym być może, iż iak naylepiey usłużonym zostanie. Można także miesięcznie stół abonować. — W Krakowie dnia 1 Listopada 1828 r.